

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 20 września 2017 roku, skierowanym przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. oraz I. K., T. N. wniósł o zwolnienie spod egzekucji prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi A. R. maszyny offsetowej (...) nr ser. (...) r. prod. 2004, (...) nr ser. (...) - (...), r. prod. 2012 i drukarki E. (...) nr ser. (...) r. prod. 2012 oraz zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu powód wskazał, że w dniu 26 maja 2017 roku stał się właścicielem maszyny na mocy umowy zawartej z dłużniczką I. K.. Wcześniej dłużniczka korzystała z maszyny na mocy umowy leasingu zwartej z (...) sp. z o.o. Wyjaśniono, że powód powziął informację o zajęciu w dniu 4 września 2017 roku. Wówczas wezwał pozwanych do odstąpienia od prowadzenia egzekucji.

(pozew k. 2-3)

W odpowiedzi na pozew (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na rzecz strony pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu przyznano, iż I. K. zbyła przedmiotowe urządzenia na rzecz powoda. Jednak wniesiono o uznanie umowy, na mocy której T. N. nabył ruchomości, za bezskuteczną na podstawie art. 527 k.c.

Wskazano, iż dłużniczka w ten sposób zmierzała do wyzbycia się majątku z pokrzywdzeniem wierzyciela prowadzącego egzekucję; zarzucono, że strony tej umowy blisko współpracowały i wiedziały o problemach finansowych I. K..

(odpowiedź na pozew k.38-40)

Pismem z dnia 9 listopada 2017 roku, ustosunkowując się do zarzutu uznania czynności za bezskuteczną, strona powodowa wyjaśniła, że to powód umożliwił wykup maszyny, która była przedmiotem leasingu. Zatem to zaskarżona przez pozwanego czynność spowodowała wejście przedmiotu do majątku dłużniczki. Nadto, spełnienie świadczenia wobec wierzyciela nie może być przedmiotem skargi pauliańskiej. Zaprzeczono także, aby powód posiadał wiedzę o stanie majątkowym dłużniczki, znał jej sytuację majątkową i wysokość zadłużeń.

(pismo k. 130-131)

Pozwana spółka zakwestionowała cenę sprzedaży, na jaką opiewała umowa. Podniosła, że nie można wykluczyć, że dłużniczka wykupiłaby maszyny w ramach własnych możliwości, a wartość maszyn przewyższa kwotę uiszczoną przez powoda.

(pismo k. 151-152)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

I. K. jest dłużnikiem (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na mocy wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi z dnia 16 marca 2017 roku w sprawie sygn. akt XIII GC 1393/16. Tytuł wykonawczy opiewa na kwotę 58.285,89 zł. Przed skierowaniem sprawy na drogę sądową strony prowadziły negocjacje, dłużniczka podjęła się spłat w celu umożliwienia dalszej współpracy, ale ostatecznie nie wywiązała się z zobowiązań.

(pozew k. 41-44, faktury k. 45-66, wyrok k. 83-84, zeznania pozwanego k. 420 adnotacje 00:11:20, 00:15:22)

W dniu 15 maja 2017 roku I. K. zawarła z T. N. umowę, którą zostały objęte: maszyna offsetowa (...) nr ser. (...) r. prod. 2004, (...) nr ser. (...) - (...), r. prod. 2012 i drukarka E. (...) nr ser. (...).

Strony zastrzegły, że w dniu umowy maszyna pozostaje własnością (...) sp. z o.o. I. K. zobowiązała się do pozyskania jej własność

do dnia 3 czerwca 2017 roku, a następnie przenieść jej własność na T. N. w terminie 4 dni. Kwota 25.346,21 zł, którą miał uiścić T. N., miała zostać przeznaczona w całości na zapłatę raty leasingowej oraz kwotę wykupu maszyny.

(umowa k. 15-17, potwierdzenie przelewu k. 8, zeznania powoda k. 419 odwr. adnotacje 00:03:37)

W dniu 24 maja 2017 roku I. K. dokonała wpłaty na rzecz (...), regulując raty leasingowe i zapłatę ceny.

Natomiast w dniu 26 maja 2017 roku własność maszyny przeszła na T. N..

(faktury k. 27, 26, wydruk z rejestru k. 6 i dokument przyjęcia k. 7)

W dniu 22 lipca 2017 roku w toku postępowania o sygn. akt Km 471/17 Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi A. R. dokonał zajęcia: maszyny offsetowej (...) nr ser. (...) r. prod. 2004, (...) nr ser. (...) - (...), r. prod. 2012 i drukarki E. (...) nr ser. (...). W dniu 28 lipca 2017 roku dokonano obwieszczenia o licytacji zajętych ruchomości.

(protokół zajęcia k. 10-11, [31-32], obwieszczenie k. 9)

W dniu 5 września 2017 roku T. N. wystąpił do wierzyciela i dłużniczki z wezwaniem do zwolnienia ruchomości spod egzekucji. Informację o zajęciu powziął od dłużniczki (mailowo), która w dniu 6 września 2017 roku dokonała także powiadomienia komornika. W tym samym dniu komornik dokonał zawiadomienia T. N. – zawiadomienie zostało odebrane w dniu 14 września 2017 roku.

(wezwanie k. 13-14, mail k. 12, pisma k. 109, 110, 113, zwrotne poświadczenia odbioru k. 111, 114-115)

Ustalony stan faktyczny nie budził wątpliwości. Sporna pozostawała interpretacja prawna przytoczonych okoliczności.

Sąd odstąpił od badania kwestii wartości maszyny; wobec treści rozstrzygnięcia, jego przesłanek, nie miało to wpływu na orzeczenie. Z tych względów oddalony został wniosek powoda o powołanie dowodu z opinii biegłego.

W powyższym stanie faktycznym, Sąd zważył, co następuje:

Powództwo podlegało uwzględnieniu.

Podstawę prawną powództwa stanowił art. 841 § 1 k.p.c., zgodnie z którym osoba trzecia może w drodze powództwa żądać zwolnienia zajętego przedmiotu od egzekucji, jeżeli skierowanie do niego egzekucji narusza jej prawa.

W niniejszej sprawie prawo powoda do przedmiotów poddanych egzekucji pozostawało poza sporem. Powód zachował także miesięczny termin do wystąpienia

z powództwem wskazany w art. 841 § 3 k.p.c. Pozwany podniósł zarzut uznania za bezskuteczną umowy, na mocy której powód uzyskał prawo własności. Przyczyną uwzględnienia powództwa było uznanie zarzutu za nieuzasadniony.

Podstawę prawną zarzutu pozwanego stanowił art. 527 k.c. Przesłanką skargi pauliańskiej jest uzyskanie przez osobę trzecią korzyści majątkowej

z pokrzywdzeniem wierzycieli na skutek zmniejszenia wypłacalności dłużnika.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Analiza zaskarżonej czynności prawnej prowadzi do wniosku, że nie była to jedynie umowa sprzedaży przenosząca własność na powoda.

Przed jej zawarciem I. K. pozostawała w stosunku prawnym z (...) sp. z o.o.; na mocy zawartej umowy leasingu do jej majątku należało prawo używania urządzeń w zamian za wynagrodzenie płatne w miesięcznych ratach (art. 709¹ k.c.). Poza możliwością korzystania z przedmiotu najmu dłużniczka nie posiadała żadnego prawa rzeczowego do przedmiotu leasingu. Prawo odpłatnego używania rzeczy jednak nie jest elementem majątkowym, do którego wierzyciel może skierować egzekucję. Zaprzestanie uiszczania comiesięcznych rat skutkowałoby wypowiedzeniem umowy (art. 709¹³ § 2 k.c.), która nie wywołałaby jakichkolwiek dalszych skutków.

W tym miejscu należy podkreślić, że leasingobiorca nie musi dokonać wykupu rzeczy. Co więcej, skorzystanie z tego uprawnienia wiązało się z dalszym uszczupleniem majątku (zapłatą raty kredytowej i ceny zakupu). Sama okoliczność, że w ten sposób I. K. pozyskałaby składnik majątkowy wyższej wartości, nie uzasadnia jakiegokolwiek roszczenia po stronie wierzyciela, który nie ma instrumentu, aby żądać dokonania takiej czynności przez dłużnika. Zaprzestanie płacenia rat leasingu, które spowodowałoby, że rzecz nie weszłaby do majątku dłużniczki, nie podlegałoby zaskarżeniu przez wierzyciela. Wobec podnoszonych okoliczności problemów finansowych I. K., najbardziej prawdopodobnym byłoby właśnie wypowiedzenie umowy na skutek braku zapłaty kolejnych rat.

Na marginesie należy dostrzec, że w niniejszej sprawie pozwany nie zdołał wykazać, że wykup przedmiotu leasingu przez dłużniczkę mógłby realnie nastąpić. Przeciwnie – akcentowane problemy finansowe każą wnioskować o dużym ryzyku wypowiedzenia tej umowy.

Strona pozwana zaskarżyła czynność w postaci umowy (k. 39). Jednak jej elementy sprowadzały się nie tylko do przeniesienia prawa własności na powoda. Była to czynność rozbudowana – powód najpierw zobowiązał się do przekazania kwoty pieniężnej na spłatę rat leasingowych i kwoty ceny. Tym samym umożliwił wykup przedmiotu leasingu. Zastrzeżona w umowie kwota nie była więc wprost ceną zakupu, a kwotą umożliwiającą pozyskanie przedmiotu bez utraty kwot rat leasingowych uiszczonych wcześniej. Choć nie była to kwota odpowiadająca wartości maszyny, to jednak bez jej wpłaty, dłużniczka nie uzyskaby przedmiotu, a dotąd wpłacone raty leasingowe pozostałyby jedynie wynagrodzeniem za dotychczasowe prawo do używania rzeczy. Istotnym byłoby także rozpatrzenie wysokości zobowiązania leasingobiorcy (art. 709¹⁵ k.c.).

Skutkiem umowy było zatem zwolnienie dłużniczki z zobowiązania wobec leasingodawcy, co spowodowało wręcz poprawę stanu majątkowego, a nie uszczuplenie majątku dłużniczki. Założenie, że dłużniczka pozyskałaby dany składnik ma charakter hipotetyczny i nie zostało w tej sprawie wykazane.

Również uzyskanie korzyści przez powoda nie jest tak oczywiste, jak wynika z prostego zestawienia ceny z wartością maszyny. Należy bowiem zauważyć, iż właściwie bezspornym między stronami jest fakt, że także powód pozostawał wierzycielem dłużniczki. Zatem, jeżeli rozwiązanie przyjęte przez strony umowy z dnia 15 maja 2017 roku rzeczywiście doprowadziło do zwolnienia pozwanej także z zobowiązania wobec powoda, to także nie uzasadnia skargi pauliańskiej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2014 roku, sygn. akt IV CSK 393/13).

Zaskarżenie skargą pauliańską umowy łączącej I. K. z T. N. nie może prowadzić do oddzielenia poszczególnych elementów tej czynności, w szczególności pominąć, że na mocy tej samej umowy nabycie przedmiotu leasingu do majątku dłużniczki stało się w ogóle możliwe (nie zostało wykazane, że sytuacja majątkowa pozwalała dłużniczce na nabycie tego składnika w ramach własnych możliwości), nie wykazano nawet, że takie czynności zostałyby podjęte. Skarga pomija fakt, że to powód mocą tej czynności prawnej umożliwił uzyskanie tego składnika. Wreszcie, na mocy tej samej czynności składnik jednocześnie wszedł, jak i wyszedł z majątku dłużniczki – stan majątku I. K. na mocy czynności prawnej z dnia 15 maja 2017 roku nie uległ zmianie, wzajemne zobowiązania stron zostały tak uwarunkowane, że w ostatecznych

roзраchunku dłużniczka spowodowała tylko zmniejszenie swoich zobowiązań. Zatem ta sama czynność umożliwiła w pierw w ogóle jego pozyskanie – gdyby nie ona dłużniczka nie pozyskałaby tego prawa własności (nie zostało to wykazane).

Wobec uznania zarzutu strony pozwanej za nieskuteczny, powództwo zostało uwzględnione w całości.

Wyjaśniając kwestie natury formalnej należy wskazać, iż pozwana nie brała udziału w sprawie; nie stawiła się przed Sądem, nie zajęła stanowiska w sprawie, ani nie wносиła o rozpoznanie sprawy w swojej nieobecności. Jednak z uwag i na rodzaj współuczestnictwa wyrok wobec niej nie charakteru zaocznego.

Jak wyjaśnił bowiem Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 12 lipca 1995 r., sygn. akt I ACr 322/95: „W procesie opartym na powództwie osoby trzeciej o zwolnienie zajętego przedmiotu egzekucji dłużnika i wierzyciela, którzy występują po stronie pozwanej, łączy współuczestnictwo jednolite (art. 73 § 2 k.p.c.). Czynności procesowe współuczestnika działającego są skuteczne wobec nie działającego, co w konsekwencji nie uzasadnia wydania wyroku zaocznego w stosunku do pozwanego, który nie działał w sprawie.”

Podstawę prawną rozstrzygnięcia stanowi art. 98 k.p.c., statuujący zasadę odpowiedzialności za wynik procesu.

Powód ostał się ze swoim roszczeniem, dlatego jest uprawniony do otrzymania zwrotu poniesionych kosztów procesu, na które złożyły się: opłata od pozwu 7.500 zł, wynagrodzenie pełnomocnika 5.400 zł oraz opłata od pełnomocnictwa 17 zł).

Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika została określona na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz.U. z 2015 r. poz. 1804.

Na podstawie art. 102 kpc Sąd odstąpił od obciążania pozwanej obowiązkiem zwrotu kosztów procesu.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy: „zastosowanie przez Sąd art. 102 kpc powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współzycia społecznego” (postanowienie Sądu Najwyższego z 14.01.1974 r., sygn. akt II CZ 223/73).

W niniejszej sprawie Sąd uznał, że ze względów słusznościowych obciążenie pozwanej I. K. kosztami procesu stanowiłoby dla niej nadmierne obciążenie. Z treści tytułu wykonawczego oraz wniosku o wszczęcie egzekucji wynika, że zobowiązanie wobec pozwanej spółki wynosi 58.285,89 zł wraz z odsetkami i kosztami procesu. Egzekucja nadal jest w toku.

Z tych względów Sąd uznał, iż w niniejszej sprawie opisana sytuacja majątkowa uzasadnia odstąpienie od zasad ogólnych i nie obciążanie kosztami procesu.

Na marginesie należy zauważyć, iż „art. 102 kpc nie wymaga, żeby strona wygrywająca sprawę na rzecz której nie został zasądzony zwrot kosztów procesu, postępowała niewłaściwie lub żeby można jej było przypisać jakąkolwiek inną postać winy” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 07.01.1982 r., sygn. akt CZ 191/81).

Wpływ na treść orzeczenia o kosztach miały także kwestie natury procesowej; pozwana, choć nie zajęła stanowiska w niniejszej sprawie, sama powiadomiła powoda oraz komornika o zajęciu rzeczy nie stanowiącej jej własności. Nie zaprzeczyła prawu powoda. Okoliczności wytoczenia powództwa determinował także krótki termin narzucony art. 841 § 3 k.p.c.

Mając na uwadze powyższe, w przedmiocie kosztów postępowania orzeczono, jak w punkcie 2 i 3 wyroku.

ZARZĄDZENIE

1. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. stron;
2. załączyć akta II Co 175/17 i skierować sprawę na posiedzenie niejawne celem rozpoznania wniosku o uzupełnienie wyroku (asyst).